

Universitat
Oberta
de Catalunya

Glossari terminològic plurilingüe dels Trastorns Respiratoris Obstructius del Son pediàtrics

Patrícia Cubells Ricart

Grau de Traducció, Interpretació i Llengües Aplicades

Tutor: Àngel Tortadès Guirao

Facultat d'Arts i Humanitats

Universitat Oberta de Catalunya (UOC) – Uvic-UCC, 2021

Resum

La utilització de glossaris terminològics especialitzats és essencial per la traducció científicotècnica tot i que els traductors no sempre tenen accés a recursos de qualitat. La creació de glossaris multilingües especialitzats és complexa i moltes vegades demana la col·laboració interdisciplinària amb professionals de les diferents disciplines científicotècniques.

L'objectiu d'aquest treball és crear un glossari de referència multilingüe (català, anglès, francès i castellà) específic sobre els Trastorns Respiratoris Obstructius del Son pediàtrics (TROS), els quals representen un grup de patologies cada vegada més presents a la literatura científica actual i que, sens dubte, aniran agafant més força en el futur, tot i ser encara molt desconegudes tant en l'àmbit mèdic com en el traductològic. El glossari proposat s'ha realitzat seguint el format del corpus terminològic TERMCAT, mitjançant l'anàlisi de diferents articles publicats, principalment pel Dr. Christian Guilleminault i la Dra. Maria Pia Villa, les dues referències científiques indiscutibles dels TROS. En ell hi consten propostes de traducció de cada un dels termes en les quatre llengües, la definició i exemples de contextualització.

Paraules clau: glossari terminològic, traducció científica, terminologia especialitzada, trastorns respiratoris obstructius del son.

Abstract

The use of specialised terminological glossaries is essential for scientific-technical translation, although translators do not always have access to high quality resources. The creation of specialised multilingual glossaries is complex and often requires interdisciplinary collaboration with professionals from different scientific and technical disciplines.

The aim of this study is to create a multilingual reference glossary (Catalan, English, French, and Spanish) specific to Paediatric Sleep Disordered Breathing (SDB), which represents a

group of pathologies increasingly present in the current scientific literature and that will undoubtedly gain more strength in the future, despite being still very unknown both in the medical and translation fields. The proposed glossary has been carried out following the format of the terminology corpus TERMCAT, through the analysis of different articles, mainly published by Dr. Christian Guilleminault and Dr. Maria Pia Villa, the two undisputed scientific references of the SDB. It includes proposals for the translation of each of the terms in the four languages, definition, and contextualization examples.

Keywords: terminological glossary, scientific translation, specialised terminology, sleep disordered breathing.

Índex

1. Introducció.....	5
1.1 Què són els Trastorns Respiratoris Obstructius del Son.....	5
1.2 El concepte de terminologia, terme i glossari.....	5
2. Justificació i motivació.....	7
3. Objectius.....	8
4. Metodologia.....	8
5. Corpus del Glossari	10
A	10
C.....	15
F	17
H	17
I.....	20
L.....	21
M.....	22
N	24
O	26
P	31
R.....	35
S	37
T.....	39
U	39
V	40
6. Conclusió	41
7. Referències bibliogràfiques	44
7.1 Articles científics	44
7.2 Referències lingüístiques	48

1. Introducció

1.1 Què són els Trastorns Respiratoris Obstructius del Son

Els trastorns respiratoris obstructius del son (TROS) engloben diferents patologies que, tot i ser molt freqüents, sovint passen desapercebudes i no són diagnosticades (Talmant, Deniaud i Amat, 2019), (Lumeng i Chervin, 2008), (Cubells-Ricart, 2021). Van ser descrits pel Dr. Christian Guilleminault durant la dècada dels anys 70 del segle XX. Es caracteritzen per una dificultat del pas de l'aire per les vies respiratòries altes (via nasal), la qual provoca un dèficit respiratori amb greus conseqüències sobre la salut general de l'individu (Guilleminault i Sullivan, 2014), (Guilleminault, Abad, Chiu, Peters i Quo, 2016), (Séailles i Vecchierini, 2015). La falta d'oxigen que se'n deriva crea una irritació cerebral que bloqueja la possibilitat de dur a terme un son de qualitat. Per altra banda, el cos utilitza la respiració per la boca per intentar compensar aquesta falta d'oxigen. La respiració bucal causa, pel seu compte, greus alteracions en els ossos de la cara i el coll, les quals s'uneixen a la resta de conseqüències (Séailles i Vecchierini, 2015), (Rambaud i Guilleminault, 2012), (Shafiek, Evangelisti, Abd-Elwahab, Barreto, Villa i Mahmoud, 2020), (Nguyen i Fleury, 2015), (Amat i Tran Lu, 2019), (Villa, Pietropaoli, Supino, Vitelli, Rabasco, Evangelisti, Del Pozzo i Kaditis, 2015).

Els TROS poden afectar tant els adults com els infants. Tot i tenir una relació directa, se'ls considera dues entitats patològiques separades ja que presenten símptomes, causes, conseqüències i tractament radicalment diferents segons l'edat. En aquest treball ens centrarem en el TROS pediàtric.

1.2 El concepte de terminologia, terme i glossari

La terminologia és una disciplina que es dedica a la recopilació, descripció i presentació dels termes propis dels diferents camps d'especialitat (Cabré, 1999), (Domènech i Estopà, 2018), (Estopà, 2018).

Generalment es considera una matèria interdisciplinària, al servei de les disciplines científicotècniques (Domènech i Estopà, 2018), (Estopà, 2018), (Cabré i Estopà, 2002),

(Adelstein, 2004). Una altra acceptió de terminologia és la que la defineix com un conjunt de termes d'una matèria especialitzada i la seva codificació en forma de glossaris, vocabularis, diccionaris, base de dades, etc (Domènech i Estopà, 2018), (Estopà, 2018), (Cabré i Estopà, 2002), (Adelstein, 2004).

Per la seva banda, els termes són una designació, per mitjà d'una unitat lingüística, d'una noció definida en una llengua d'especialitat (Domènech i Estopà, 2018).

La recopilació, descripció i presentació de termes consisteix en l'elaboració de glossaris especialitzats, els quals són catàlegs de paraules d'una mateixa disciplina o d'un mateix camp d'estudi, acompanyades de la seva corresponent definició i traducció a altres llengües (Domènech i Estopà, 2018) (Estopà, 2018).

Les bases terminològiques són similars als glossaris, la seva principal diferència és que es troben integrades a softwares de traducció assistida per ordinador (TAO) i permeten millorar la qualitat i coherència de les traduccions (Pulido i Pulido, 2015).

En aquest treball realitzarem un glossari especialitzat multilingüe dels Trastorns Respiratoris Obstructius del Son pediàtrics, en català, anglès, francès i castellà.

És difícil definir quin és el camp d'especialitat mèdica al que pertanyen els TROS, ja que formen una patologia pluridisciplinària, en el tractament de la qual hi han de participar una gran varietat d'especialistes. Les especialitats mèdiques reconegudes dins les quals es podrien classificar els TROS són principalment l'otorinolaringologia, l'ortopèdia orofacial, la logopèdia miofuncional i la pediatria (Guillemínault, Abad, Chiu, Peters i Quo, 2016), (Rambaud i Guillemínault, 2012), (Amat i Tran Lu, 2019), (Carra, 2019), (Huang i Guillemínault, 2013), (Guillemínault i Huang, 2018), (Lee, Guillemínault, Chiu i Sullivan, 2015) i (Guillemínault, Lee i Chan, 2005). No obstant, el problema d'aquest tipus de classificació és que cada una d'elles només representa una part diagnòstica i terapèutica dins els TROS, i no la seva globalitat.

A fi de poder-los situar dins d'una única categoria, considero la Medicina Orofacial Pediàtrica l'especialitat més adient per a classificar els TROS. Tot i no ser una especialitat mèdica reconeguda com a tal i amb una via d'especialització pròpia, el seu nom, basat en el

camp anatòmic d'actuació, permet englobar totes les especialitats anteriorment esmentades i, per tant, contempla els TROS en la seva totalitat.

2 Justificació i motivació

La meva principal motivació per haver triat aquest tema deriva de la meva dedicació professional als Trastorns Respiratoris Obstructius del Son pediàtrics ja que sóc especialista en Medicina i Ortopèdia Orofacial Pediàtrica.

A part de la meva activitat clínica, participo regularment en congressos i en la publicació d'articles especialitzats en les quatre llengües del glossari.

Un fet que m'ha sorprès sovint quan llegeixo articles o assisteixo a conferències és la falta de consistència a l'hora d'utilitzar termes en aquestes llengües. A més, en català, francès i castellà és habitual trobar termes traduïts o calcats directament de l'anglès, sigui quina sigui la llengua de publicació i malgrat existeixi un terme propi equivalent.

Cal destacar també l'absència absoluta de fonts terminològiques on poder consultar els equivalents d'aquest tipus de termes ja que, tot i ser una patologia molt freqüent, els TROS són encara molt desconeguts.

Per altra banda, gràcies als meus estudis de traducció a la UOC, he conegut l'eina TERMCAT, la qual crec que és un recurs extremament útil i massa poc conegut per part dels professionals de la traducció i sobretot dels professionals de la sanitat. Aquest fet, fa que el corpus del TERMCAT quedi en ocasions massa petit per a moltes de les especialitats mèdiques i s'hi trobin alguns errors.

Com a futura traductora i especialista en el tema, i amb tota la modèstia i prudència que una feina com la de crear glossaris especialitzats requereix, crec que puc aportar els meus coneixements per a canviar, encara que sigui lleugerament, aquesta situació.

3 Objectius

L'objectiu d'aquest treball és crear un glossari de referència en 4 llengües (català, anglès, francès i castellà) específic sobre els Trastorns Respiratoris Obstructius del Son pediàtrics, amb els termes més característics i seguint la idea de la base de dades del TERMCAT.

L'objectiu del glossari, per la seva banda, és proporcionar una eina fiable, clara i altament especialitzada, sobre un tema cada vegada més present a les publicacions mèdiques i que, sens dubte, anirà agafant força en el futur. És molt probable que els professionals de la traducció mèdica es trobin, si encara no s'hi han trobat, davant d'un text d'una especialitat desconeguda per a ells i de la que hi ha molt poca informació i referències. No obstant, l'objectiu d'aquest glossari va més enllà del camp de la traducció. Que pugui servir també com a document de consulta i de referència per a diferents especialistes del tema a l'hora de redactar articles científics o preparar conferències en qualsevol de les 4 llengües, és un altre dels seus objectius.

Malauradament, per limitacions d'aquest treball, aquest glossari no serà complet, però espero que sigui una eina útil de suport, amb els termes més freqüents i destacats. El glossari queda obert i en el futur s'hi podrien anar afegint més termes i anar-lo completant.

Per últim, l'objectiu final ideal d'aquest glossari seria ser inclòs a la base de dades del TERMCAT. Per aquest motiu seguirà l'estructura d'aquesta eina.

4 Metodologia

El glossari ha estat creat mitjançant l'anàlisi de diferents articles publicats, especialment en anglès i francès. Des de fa ja molts anys, l'anglès americà és el que domina la literatura científica i, per tant, molta terminologia de nous conceptes i patologies és creada originalment en anglès. No obstant, en aquest cas concret, el francès té una rellevància destacada. Els principals articles de referència a partir dels quals hem creat el glossari són o bé del Dr. Christian Guilleminault, o bé de la Dra. Maria Pia Villa, considerats pare i mare dels TROS i, sens dubte, referències absolutes científicament parlant pel que fa a aquesta especialitat.

L'autoria d'aquests dos especialistes, ha estat el principal criteri de selecció de les fonts bibliogràfiques.

El Dr. Christian Guilleminault, neuròleg i psiquiatra, va dur a terme la seva carrera de recerca a la Universitat de Standford, no obstant, ell era francès i l'inici de la seva trajectòria el va fer a França. És per aquest motiu que, el francès té un paper important en la terminologia d'aquesta especialitat. Es pot considerar que la majoria de termes propis de l'especialitat han estat creats pel Dr. Guilleminault, pioner indiscutible i, en alguns casos, el terme primer amb el que es va denominar un nou concepte propi, va ser en francès. Aquest fet, dóna a aquesta especialitat una característica poc freqüent, en què la traducció dels nous termes especialitzats no va de l'anglès a altres llengües, sinó que va d'una altra llengua a l'anglès.

Pel que fa a la Dra. Maria Pia Villa, es tracta d'una pediatra de la *Universit  de la Sapienza* de Roma. La seva recerca és molt més recent que la del Dr. Guilleminault i per aquest motiu no se li pot atorgar la creació de terminologia especialitzada. No obstant, els seus articles han estat escollits per aquest glossari ja que, a nivell científic, són una clara referència, tenen un abast importantíssim i sovint es prenen d'exemple.

Per la traducció de termes d'aquest glossari principalment al català i al castellà, en els casos que ha estat possible, he utilitzat referències de conceptes comuns amb altres especialitats ja existents dins la medicina i presents en la literatura mèdica en ambdues llengües. No obstant, pels termes més concrets i propis de manera exclusiva a l'especialitat dels TROS i sense referències prèvies, n'he fet la proposta personalment i per tant es tracta de propostes de fixació. Aquestes propostes les he fonamentat en dos pilars. Per una banda, en la literatura científica similar, a partir de la qual es podia deduir o derivar un nou concepte. Per altra banda, m'he basat en l'article escrit en català per mi mateixa i publicat a la revista de la Societat Catalana de Pediatria "Trastorns Respiratoris Obstructius del Son: necessitat d'un enfocament pluridisciplinari".

En alguns casos el terme només és utilitzat en una de les llengües, que no té per què ser l'anglès i per tant ha calgut, en comptades ocasions, fer propostes de traducció també a l'anglès a part del català, el francès i el castellà. En aquests casos també he utilitzat referències de conceptes comuns amb altres especialitats ja existents dins la medicina i presents en la literatura mèdica.

Pel que fa a l'exemplificació conceptual dels termes, en aquest treball s'inclou exclusivament la utilització del terme en articles relacionats amb els TROS. Per aquest motiu, tot i que en ocasions el terme idèntic o similar sigui utilitzat en altres especialitats, no s'inclourà cap exemple d'utilització contextual del terme en la llengua en qüestió, ja que no es tracta d'un exemple real dins els TROS. És molt important tenir en compte que, tot i que el terme sigui idèntic i, a trets generals, el significat tingui certa relació, la càrrega conceptual de cada terme pot ser radicalment diferent en cada una de les especialitats mèdiques. És per aquesta raó que en els casos esmentats el terme es considerarà una proposta de fixació i es farà referència a la utilització en altres especialitats dins de l'apartat de comentaris.

5 Corpus del Glossari

A

<p><i>en</i> adenoids <i>n pl</i> ^{4,5,7,11,14-22}</p> <p><i>ca</i> adenoides <i>n, f pl</i> ³</p> <p><i>fr</i> végétations adenoïdes <i>n, f pl</i> ^{9,23,24,26,27,29}</p> <p><i>es</i> adenoides <i>n, f pl</i> ³⁰</p>
<p><i>Definició:</i></p> <p>Teixit limfàtic situat a la nasofaringe. En els TROS, les adenoides tenen especial importància ja que la seva hipertròfia és alhora causa i conseqüència de l'obstrucció respiratòria³ (Merriam-Webster, 2008).</p>
<p><i>Context:</i></p> <p><i>en</i> “[...] often the tonsils and <u>adenoids</u> in children with SDB are found to be enlarged.” ⁴</p> <p><i>ca</i> “[...] el tractament ja no se centren exclusivament en [...] (amígdales i <u>adenoides</u>).” ³</p> <p><i>fr</i> “[...] ils n’ont pas d’hypertrophie des amygdales et <u>des végétations adenoïdes</u> [...].” ²³</p> <p><i>es</i> “Recrecimiento de <u>adenoides</u> en el 69% e hipertrofia de cornetes inferiores en el 54%.” ³⁰</p>
<p><i>Comentaris:</i></p>

Aquest terme és bastant similar en totes les llengües, no obstant cal destacar que en francès, tot i ser correcte el terme aïllat *adenoïdes*, no s'utilitza pràcticament mai sol. Generalment, als articles s'empra *végétations adenoïdes* però en els casos en els que s'opta per un sol terme aquest és simplement *végétations*.^{23,24,28} En els casos en què s'utilitza *végétations adenoïdes*, el terme *adenoïdes* passa a tenir funció d'adjectiu.

En català, en llenguatge no tècnic, les *adenoides* s'acostumen a anomenar *carnots*.

en **adenotonsillar hypertrophy** *n* 8,11,18-20,22

ca hipertròfia adenoamigdalina *n, f* 26

fr hypertrophie adéno-amygdalienne *n, f* 1,6,9,26-28

es hipertrofia adenoamigdalas *n, f* 30

Definició:

Augment de la mida del teixit limfàtic tant de les adenoïdes com de les amígdals palatines. Es considera una de les causes i conseqüències més freqüents dels TROS³ (Cercaterm, 2021).

Context:

en “Conditions such as craniofacial anomalies, obesity and adenotonsillar hypertrophy [...]”¹⁸

ca “[...] el tractament [...] quirúrgic de la hipertròfia adenoamigdalina [...]”³

fr “Le syndrome [...] en rapport souvent avec une hypertrophie adéno-amygdalienne [...]”⁹

es “[...] niños con SAHOS no se explica únicamente por la hipertrofia adenoamigdalas.”³⁰

Comentaris:

En anglès hi ha altres variants possibles que apareixen en diferents articles, tot i que són menys utilitzades: *tonsiloadenoid hypertrophy (T&A)*,⁵ *enlarged adenotonsil*⁵ i *adenotonsillar hyperplasia*.¹⁹

En català segons la normativa de paraules compostes, *adenoamigdalina* s'ha d'escriure sense guió (Merriem-Webster, 2021), (Baque, 2019).

En francès la normativa recomana escriure el terme amb un guió (Béchenec i Sprenger-Charolles, 2014). Per altra banda, en alguns articles apareix la variant *hypertrophie adénoïdo-amygdalienne*.^{23,24}

En castellà la normativa també indica l'absència de guió. (Rae, 2010).

<p><i>en</i> adenotonsillectomy <i>n</i> ^{4,7,8,11,13-18,20-22,31}</p> <p><i>ca</i> adenoamigdalectomia <i>n, f</i> ³</p> <p><i>fr</i> adéno-amygdalectomie <i>n, f</i> ^{6,9,10,25-28}</p> <p><i>es</i> adenoamigdalectomía <i>n, f</i> ³⁰</p>
<p><i>Definició:</i></p> <p>Cirurgia d'extirpació de les adenoides i de les amígdales en el mateix acte quirúrgic. Es tracta d'un dels pilars de tractament dels TROS³ (Cercaterm, 2021).</p>
<p><i>Context:</i></p> <p><i>en</i> “[...] despite short-term improvements after <u>adenotonsillectomy</u> [...].”⁴</p> <p><i>ca</i> “[...] recidiva de casos al practicar <u>adenoamigdalectomia</u> com a única intervenció [...].”³</p> <p><i>fr</i> “[...] de prioriser les enregistrements et de conforter la décision d'<u>adéno-amygdalectomie</u>.”⁹</p> <p><i>es</i> “[...] apnea-hipoapnea obstructiva del sueño tratada con <u>adenoamigdalectomía</u>.”³⁰</p>
<p><i>Comentaris:</i></p> <p>Cal destacar la poca consistència existent en els articles en francès en relació a aquest terme. En ocasions es pot trobar el calc del terme anglès en forma d'<i>adénotonsillectomie</i>.^{10,23} Altres variants són: <i>adénoamygdalectomie</i>¹⁰ i <i>adénoïdo-amygdalectomie</i>.²⁴</p>

<p><i>en</i> airway patency <i>n</i> ^{4,17}</p> <p><i>ca</i> permeabilitat de les vies aèries <i>n, f</i></p> <p><i>fr</i> perméabilité des voies aériennes <i>n, f</i> ²⁸</p> <p><i>es</i> permeabilidad de la vía aérea <i>n, f</i> ⁴⁰</p>
<p><i>Definició:</i></p> <p>Capacitat de les vies aèries per deixar passar el flux de l'aire. Com menys permeables són les vies aèries més dificultat respiratòria hi ha. Els TROS es caracteritzen per una baixa permeabilitat de les vies aèries.</p>
<p><i>Context:</i></p> <p><i>en</i> “Upper <u>airway patency</u> depends on the balance between intrinsic collapsability [...].”¹⁷</p> <p><i>ca</i> -</p> <p><i>fr</i> “[...] les mécanismes du contrôle neurologique de la <u>perméabilité des VAS</u> [...].”¹</p> <p><i>es</i> “[...] mantener la permeabilidad de la vía aérea tiene un rol importante en el paciente [...].”⁴⁰</p>
<p><i>Comentaris:</i></p>

Per aquest terme exacte no he trobat fonts ja existents en català. No obstant, he fet la proposta basant-me en el francès i el castellà com a referència i en termes d'altres especialitats científiques, on *permeabilitat* es refereix a la qualitat dels teixits per deixar passar certs elements (Cercaterm, 2021).

en **ankyloglossia** *n*²⁰

ca anquiloglòssia *n, f*

fr ankyloglossie *n, f*²³

es anquiloglosia *n, f*

Definició:

Curtedat anormal del fre de la llengua, que li limita els moviments (Cercaterm, 2021). Pot ser una de les possibles causes dels TROS.³

Context:

en “Ankyloglossia (tongue-tie): a diagnostic and treatment quandary.”²⁰

ca -

fr “L’ankyloglossie peut empêcher la partie postérieure du dos de la langue [...]”²³

es -

Comentaris:

Pels termes en català i castellà m’he basat en la font TERMCAT. No obstant, cal destacar que al TERMCAT hi ha una errada ja que consta com a traducció al francès *ankyloglosse* enlloc de *ankyloglossie* (Cercaterm, 2021).

En totes les llengües, en lloc d'utilitzar el terme més tècnic, en ocasions s’hi fa referència amb una perífrasi com: *short lingual frenulum*²⁰, *fre lingual curt*³, *frein lingual court* i *frenillo lingual corto*.

De manera col·loquial, en anglès aquest terme també es coneix com a *tongue-tie*.²⁰

en **apnea-hypoapnea index** *n*^{2,4,5,11,14,15,17,18,20,22}

ca índex d’apnees-hipoapnees *n, m*³

fr index d’apnées-hypopnées *n, m*^{6,28}

es índice de apnea-hipoapnea *n, m* ³⁰

Definició:

Índex utilitzat per a determinar la severitat de la Síndrome d'apnees i hipoapnees que pateix el pacient. Basa el seu valor en la quantitat i durada dels episodis d'apnees i hipoapnees. En els TROS serveix per detectar-ne els casos més greus.³

Context:

en “[...] with about 50% of children having normal apnea-hypoapnea index (AHI).”⁴

ca “[...] el seu resultat es basa en l'índex d'apnees i hipoapnees (IAH) [...]”³

fr “[...] résultat des examens diagnostiques tendent à diminuer l'index d'apnées-hypopnées.”⁶

es “Los valores de índice de apnea-hipoapnea (IAH) obtenidos en la PSG varían [...]”³⁰

Comentaris:

La major part de literatura científica utilitza la variant americana de l'anglès. No obstant, és important tenir en compte que en anglès britànic aquest índex s'escriu: *apnoea-hypoapnoea index*.

Cal destacar també que en francès hi ha molt poca consistència en la utilització de *index* i de *indice*.^{10,24,25,32} Segons l'Académie Française (2019) ambdues variants són correctes i equivalents en significat.

Pel que fa a les abreviacions, l'anglès utilitza (*AHI*)⁴ i el català, el francès i el castellà (*IAH*).^{3,9,30}

És interessant destacar que sovint tant en català com en castellà s'utilitza, com en francès, la forma *hipopnea* enlloc de *hipoapnea*. Ambdues són correctes i fan referència a la mateixa alteració respiratòria però, si ho analitzem a partir del significat del prefix *hipo-*, podríem concloure que cada una de les formes agafa un punt de referència diferent. El prefix *hipo-* significa “en menys quantitat”, “per sota de” (Rae, 2010), (Diec, 2019). Per aquest motiu, es podria considerar que *hipoapnea* fa referència a una *apnea* menor, és a dir, un col·lapse del pas de l'aire menor que a les *apnees*. Per altra banda, *hipopnea* faria referència a un menor pas de l'aire, és a dir, una quantitat d'aire menor que en la respiració normal.

C

<p><i>en</i> collapsibility <i>n</i> 8,14,17,22</p> <p><i>ca</i> col·lapsabilitat <i>n, f</i> 3</p> <p><i>fr</i> collapsibilité <i>n, f</i> 1,23,26</p> <p><i>es</i> colapsabilidad <i>n, f</i></p>
<p><i>Definició:</i></p> <p>Probabilitat de que les vies aèries redueixin o tanquin el pas de l'aire degut a la diferència de pressió. Com més estreta sigui la via aèria i més tous els músculs que la rodegen, més n'augmenta la col·lapsabilitat i per tant la gravetat dels TROS.</p>
<p><i>Context:</i></p> <p><i>en</i> “[...] changes in bone support of the UA and increased risk of <u>collapsibility</u> during sleep.”¹⁴</p> <p><i>ca</i> “[...] diferents graus d'hipoventilació a causa de la <u>col·lapsabilitat</u> i resistència [...]”.³</p> <p><i>fr</i> “[...] ayant un effet marqué sur la <u>collapsibilité</u> des voies aërières supérieures [...]”.²³</p> <p><i>es</i> -</p>
<p><i>Comentaris:</i></p> <p>Tot i que al glossari aparegui de manera aïllada, en els TROS, el terme sempre fa referència a la via aèria.</p> <p>El terme en castellà l'he proposat basant-me en les altres llengües, en altres articles en castellà amb conceptes similars³⁰ i en l'existència de termes semblants als diccionaris. En cap de les quatre llengües existeix el terme en els diccionaris no especialitzats, no obstant sí que existeix el terme <i>collapse</i>, <i>col-lapse</i>, <i>collapsus</i> i <i>col-lapso</i> (Rae, 2010), (Académie Française, 2019), (Diec, 2019), (Cambridge, 2020).</p> <p>Per aquest motiu considero que la proposta en castellà és més específica i amb més càrrega significativa que no pas <i>colapso</i> de la via aèria com apareix a l'article.³⁰</p>

<p><i>en</i> cone-beam computed tomography (CBCT) <i>n</i> 21,28</p> <p><i>ca</i> tomografia computada de feix cònic (CBCT) <i>n, f</i> 3</p> <p><i>fr</i> tomographie volumique à faisceau conique (CBCT) <i>n, f</i> 33</p> <p><i>es</i> tomografía computerizada de haz cónico (CBCT) <i>n, f</i> 34</p>
<p><i>Definició:</i></p>

Tècnica radiodiagnòstica que proporciona imatges de molt alta qualitat, sotmetent el pacient a molt poca irradiació. És una de les tècniques imprescindibles per fer el diagnòstic complet dels TROS.³

Context:

en “[...] retropalatal airway volume detected by cone-beam computed tomography [...]”²¹

ca “[...] la tomografia computada de feix cònic (CBCT) és l’exploració d’elecció.”³

fr “[...] trois dimensions de type tomographie volumique à faisceau conique [...]”³³

es “La tomografía computerizada de haz cónico, en inglés Cone Beam [...]”³⁴

Comentaris:

Aquest terme és interessant ja que, malgrat aparèixer en alguns articles el terme propi de la llengua, la realitat és que en el dia a dia professional i dels congressos s'utilitza simplement el diminutiu *Cone Beam*. També és interessant tenir en compte que en totes les llengües, l'abreviació utilitzada és *CBCT*.

en **continuous positive airway pressure (CPAP)** *n*^{4,13,14,16,21,22,31}

ca pressió positiva continua a la via aèria (CPAP) *n, f*³

fr ventilation en pression positive continue (PPC / CPAP) *n, f*^{1,10,23,16,18}

es presión positiva continua en la vía aérea (CPAP) *n, f*³⁵

Definició:

Tractament realitzat mitjançant un dispositiu que proporciona aire a una pressió predeterminada a través d'una mascareta, amb l'objectiu d'evitar el col·lapse de les vies aèries. S'utilitza principalment com a tractament pal·liatiu en la presència d'apnees.^{3,35}

Context:

en “None of them was compliant with [...] continuous positive airway pressure (CPAP).”¹⁴

ca “El tractament amb pressió positiva continua a la via respiratòria (CPAP), a causa [...]”³

fr “[...] des solutions de substitution à la ventilation en pression positive continue (PPC).”²³

es “La presión positiva continua en la vía aérea (CPAP) es la aplicación de una presión [...]”³⁵

Comentaris:

És important destacar que, tot i que cada llengua té una versió pròpia del nom sencer del dispositiu, habitualment se l'anomena per les seves sigles en anglès *CPAP*, en totes les llengües, inclòs el francès malgrat tenir també una altra variant d'abreviació.

F

<p><i>en</i> frenulectomy <i>n</i>¹⁴ <i>ca</i> frenectomia <i>n, f</i> <i>fr</i> frenectomie <i>n, f</i>²³ <i>es</i> frenectomía <i>n, f</i></p>
<p><i>Definició:</i> Procediment quirúrgic per realitzar l'exèresi d'un dels frens bucals, especialment el de sota la llengua. Es tracta d'un tractament complementari imprescindible en alguns casos amb TROS (Cercaterm, 2021).</p>
<p><i>Context:</i> <i>en</i> “[...] demonstrated presence of OSA, underwent <u>frenulectomy</u> and follow-up.”¹⁴ <i>ca</i> - <i>fr</i> “[...] chez le nourrisson, une <u>frénectomie</u> linguale peut être ultérieurement pratiquée.”²³ <i>es</i> -</p>
<p><i>Comentaris:</i> Per a fer les propostes realitzades en català i castellà, m'he basat en les altres llengües i en els termes ja existents en el TERMCAT (Cercaterm, 2021) per a altres especialitats.</p>

H

<p><i>en</i> hard tissues <i>n pl</i> <i>ca</i> teixits durs <i>n, m pl</i>³ <i>fr</i> tissus durs <i>n, m pl</i>²³ <i>es</i> tejidos duros <i>n, m pl</i></p>
<p><i>Definició:</i> Conjunt d'estructures òssies que formen les vies aèries. Els més destacats són l'os maxil·lar, l'os mandibular i l'os palatí. Totes elles tenen un paper importantíssim en el desenvolupament dels TROS.³</p>
<p><i>Context:</i> <i>en</i> - <i>ca</i> “[...] l'obstrucció del pas de l'aire originada per teixits tous i <u>teixits durs</u>, respectivament.”²³</p>

fr “[...] musculature orofaciale et des anomalies du développement des tissus durs et mous.”²³

es -

Comentaris:

Aquest terme va ser, sens dubte, introduït pel Dr. Christian Guilleminault en la seva llengua materna, el francès i com a contraposició del terme *teixits tous* molt més utilitzat en la literatura científica. Tradicionalment els TROS només es contemplaven des d’una perspectiva de *teixits tous* (otorinolaringològica) i el Dr. Guilleminault va ser el pioner en fer avenços científics relacionats amb les alteracions dels *teixits durs* que formen els TROS.²³ Per aquest motiu, es pot afirmar que el recorregut terminològic en aquest cas s’ha fet en direcció contrària a l’habitual.

En ocasions en anglès es fa servir el terme *skeletal tissus* per referir-se a les mateixes estructures anatòmiques.¹⁶

Les propostes en anglès i castellà les he fetes a partir de l’original en francès i de l’existència del terme en altres especialitats mèdiques. És important destacar que en cada especialitat el concepte *hard tissus*, té un significat radicalment diferent ja que fan referència a estructures diverses amb funcions, formació i creixement absolutament heterogenis. En els TROS *teixits durs* fa referència exclusivament al maxil·lar, la mandíbula i l’os palatí.

en **high and narrow hard palate (HNP)** *n* ^{4,5,7,13,16,17,20,22,27,29}

ca paladar ogival *n, m* ³

fr palais ogival *n, m* ^{6,26,32}

es paladar ojival *n, m*

Definició:

Paladar dur estret i profund degut a una hipoplàsia dels ossos maxil·lars. La presència d’un paladar ogival s’acompanya sempre d’una cavitat nasal més petita del normal. Pot ser alhora causa i conseqüència dels TROS (Cercaterm, 2021).

Context:

en “High and narrow hard palate was noted at birth in many premature infants [...]”²³

ca “[...] boca oberta, ulls caiguts, cara llarga, paladar ogival, maxil·lar en forma de V, [...]”³

fr “son retentissement sur la morphologie crânienne (Long face syndrome, palais ogival) [...]”⁶

es -

Comentaris:

El terme *ogival palate* en anglès, tot i existir i aparèixer en algun article,⁸ és poc utilitzat i trobem molt més freqüentment *high and narrow palate*, el que es podria considerar com a definició d'*ogival*.

Per la proposta del terme en castellà, he agafat com a referència les altres dues llengües romàniques, el català i el francès; i la utilització del terme en altres especialitats.

en **hypotonia** *n* 4,7,8,13,14,17

ca hipotonia *n, f*³

fr hypotonie *n, f* 23,26,28,29

es hipotonía *n, f*³⁰

Definició:

Disminució del to i força musculars. En els TROS fa referència a la musculatura orofacial i n'és una de les causes³ (Cercaterm, 2021).

Context:

en “infants had a variable degree of hypotonia, with severity generally related to [...]”⁴

ca “[...] al·lèrgia/rinitis, hipotonia muscular, prematuritat, hàbits disfuncionals orals [...]”³

fr “[...] augmenteront, l'hypotonie, la respiration buccale et le palais dur étroit.”²³

es “[...] desproporción craneo-facial, la hipotonía, la obesidad, la laringomalàcia [...]”³⁰

Comentaris:

Val la pena destacar la variant en francès *hypotonicité*³⁴ utilitzada en alguns articles com a terme d'especialitat, però que no és acceptada pel diccionari general de *l'Académie Française* a diferència d'*hypotonie* que sí que s'accepta tant a diccionaris generals com d'especialitat (Académie Française, 2019).

en **hypoxia** *n* 4,7

ca hipòxia *n, f*

fr hypoxie *n, f* 1,26-28

es hipoxia *n, f*

Definició:

Disminució de la concentració d'oxigen a les cèl·lules i els teixits, degut a una respiració insuficient i de mala qualitat. Cert grau d'hipòxia és present en gairebé tots els graus de TROS (Cercaterm, 2021).

Context:

en “[...] snoring itself, even without hypoxia and frequent arousals, is associated with [...].”⁴

ca -

fr “Associé à l'hypoxie et à l'hypercapnie intermittentes, la récurrence de ces réactions [...].”¹

es -

Comentaris:

Val la pena destacar la variant en anglès *hypoxemia*² utilitzada en alguns articles com a terme d'especialitat, però que no és acceptada pel *Cambridge dictionary* a diferència d'*hypoxia* que sí que s'accepta tant a diccionaris generals com d'especialitat (Cambridge, 2020).

Les propostes en català i castellà les he fetes basant-me en les altres llengües i la utilització del terme en altres especialitats segons el TERMCAT (Cercaterm, 2021).

I

en **intermaxillary suture** *n*¹⁷

ca sutura intermaxil·lar *n, f*³

fr suture intermaxillaire *n, f*^{26,27}

es sutura intermaxilar *n, f*

Definició:

Sutura cranial situada darrere de l'espina nasal anterior, que separa els ossos maxil·lars i palatins drets i esquerres. És mitjançant aquesta sutura que aquests ossos realitzen el seu creixement de manera natural. En els TROS té una especial importància ja que en la majoria de pacients el creixement no s'ha realitzat correctament. Mitjançant l'activació d'aquesta sutura s'aconsegueix normalitzar la mida de les cavitats nasal i oral.³

Context:

en “[...] impaired nasal breathing had an impact on the inter-maxillary suture [...].”¹⁷

ca “La sutura intermaxil·lar a l'alçada de la base del nas es tanca precoçment.”³

fr “[...] expansion transversale par activation de la suture intermaxillaire et palatine.”²⁷

es -

Comentaris:

En tots els articles analitzats, la utilització d'aquest terme en qualsevol de les quatre llengües és molt poc consistent. Aquest fet és degut a la complexa anatomia de la sutura la qual avarca diversos ossos i diverses parts dins de cada os. La sutura separa la part nasal dels ossos maxil·lars, la part palatina dels ossos maxil·lars i els dos ossos palatins pròpiament, a més, es troba a la part mitja d'aquests ossos. A continuació enumero altres variants resultants d'aquesta situació:

- Anglès: *mid-palatal suture*,^{13,14,18} *mid-line suture*,⁷ *mesio-palatine suture*.¹³

- Francès: *suture médiane*,²³ *suture interpalatine*,³⁷ *suture palatine médiane*,²⁵ *suture intermaxillaire et interpalatine médiane*,²⁶ *suture intermaxillaire et palatine*,²⁷ *suture médio-palatine*,²⁸ *suture médiopalatine*.²⁸

- Castellà: *sutura media palatina*.³⁶

La proposta del terme en castellà l'he realitzada basant-me en la resta de llengües i en la utilització del terme en altres especialitats com fa constar el TERMCAT (Cercaterm, 2021).

L

en **lingual frenulum** *n*^{14,20}

ca fre lingual *n, m*³

fr frein lingual *n, m*²³

es frenillo lingual *n, m*

Definició:

Plec membranós i muscular vertical situat a la línia mitja de la cara inferior de la llengua, que l'uneix amb la mucosa del terra de la boca (Cercaterm, 2021).

Context:

en “A short lingual frenulum has been associated with sucking and swallowing [...]”¹⁴

ca “[...] hipoplàsia dels ossos orofacials, fre lingual curt, agenèsies dentals [...]”³

fr “[...] l'hypotonie orofaciale, la brièveté du frein lingual, sont des facteurs importants [...]”²³

es -

Comentaris:

La proposta en castellà l'he feta basant-me en les altres llengües i en la utilització del terme en altres especialitats recollida al TERMCAT (Cercaterm, 2021).

en **lymphoid tissues** *n, pl* ^{16,17}

ca teixits limfoïdes *n, m pl* ³

fr tissus lymphoïdes *n, m pl* ^{6,23,26,28}

es tejido linfoide *n, m* ³⁰

Definició:

Teixit propi dels òrgans limfoïdes en el qual predominen els limfòcits i les cèl·lules accessòries. En els TROS formen el conjunt de teixits limfoïdes, les adenoides i les amígdals³ (Cercaterm, 2021).

Context:

en "It is in this secondary lymphoid tissues, specifically the adenoids and tonsils [...]" ¹⁷

ca "[...] irritació de la mucosa de les VAS i una hipertròfia dels teixits limfoïdes de la zona." ³

fr "le seul traitement de l'inflammation ou de l'infection des tissus lymphoïdes peut [...]" ²³

es "[...] ocupación de toda la vellicula por tejido linfoide exacerbado por el [...]" ³⁰

Comentaris:

Cal destacar que tot i ser sinònims, l'equivalent *teixit limfàtic* gairebé no s'utilitza en la literatura científica dels TROS (Cercaterm, 2021).

M

en **malocclusion** *n* ^{4,8,11,15-19,21,31,39}

ca maloclusió *n, f* ³

fr malocclusion *n, f* ^{23,25-28,30}

es maloclusión *n, f* ³⁶

Definició:

Disposició, mida i forma defectuoses dels ossos orofacials que no només impedeix una masticació correcta sinó que també provoca l'obstrucció de les vies aèries. És alhora causa i conseqüència dels TROS³ (Cercaterm, 2021).

És molt important destacar que la maloclusió a la que es fa referència en els TROS és sempre òssia i no s'ha de confondre amb la maloclusió dental d'altres especialitats com l'odontologia.

Context:

en “[...] frequent infections, development of malocclusion, incorrect phonation [...]”⁴

ca “L’exploració de la presència de maloclusió en qualsevol de les seves formes [...]”³

fr “[...] la malocclusion et l’apnée obstructive du sommeil chez des enfants.”²³

es “La mordida cruzada posterior, es conocida como una maloclusión transversal [...]”³⁶

Comentaris:

En aquest terme trobem una unitat tant en la forma com en la utilització per part de les quatre llengües analitzades.

en **mandibular advancement device (MAD)** *n*¹⁸

ca dispositiu d’avançament mandibular (DAM) *n, m*

fr orthèse d’avancée mandibulaire (OAM) *n, m*^{10,23,26-28}

es dispositivo de avance mandibular (DAM) *n, m*⁴¹

Definició:

Aparell intraoral dissenyat per a provocar l’avançament de la mandíbula per així generar l’obertura de la via aèria mitjançant l’augment del diàmetre retrofaringi. Proporciona un tractament exclusivament simptomàtic dels TROS. Només s'utilitza en adults i està desaconsellat en infants.

Context:

en “[...] they were treated with a classic mandibular advancement device (MAD) for 6 months.”¹⁸

ca -

fr “[...] par disjonction maxillaire, par orthèse d’avancée mandibulaire ou activateur [...]”²³

es “[...] maxilofacial para valoración de tratamiento con dispositivo de avance mandibular.”⁴¹

Comentaris:

La proposta en català l'he feta basant-me en la resta de llengües i en l'existència dels termes per separat en el diccionari (Diec, 2019).

N

en **nasal cavity** *n*^{5,14,16}

ca cavitat nasal *n, f*³

fr cavité nasale *n, f*^{23,28}

es cavidad nasal *n, f*³⁰

Definició:

Conjunt de les dues cavitats anfractuoses situades sota el crani i per damunt de la cavitat oral, separades l'una de l'altra pel septe nasal i que inicien la via respiratòria (Cercaterm, 2021). En els TROS té especial importància ja que en la majoria dels casos la seva mida es veu disminuïda i/o la seva anatomia alterada, fet que impedeix la bona respiració.

Context:

en “[...] direct visual inspection of the anterior nasal cavity using a nasal speculum [...].”¹⁴

ca “[...] sagital i transversal de les sutures de l'os maxil·lar i, per tant, la cavitat nasal.”³

fr “[...] permet une augmentation significative du volume de la cavité nasale [...].”²³

es “Adenoides: visión posterior desde cavidad nasal.”³⁰

Comentaris:

Cal destacar que, tot i no haver estat creat pel Dr. Guilleminault, aquest terme és present primordialment als seus articles. L'ús d'aquest terme és especialment important des del punt de vista ossi dels TROS. Per aquest motiu, el Dr. Guilleminault, precursor del coneixement ossi dels TROS n'és el principal usuari.

en **nasal obstruction** *n, f*^{4,8,11,14,19}

ca obstrucció nasal *n, f*

fr obstruction nasale *n, f*^{26,28}

es obstrucción nasal *n, f*³⁰

Definició:

Dificultat que presenta el pas de l'aire per passar per la via respiratòria a nivell nasal. Aquesta obstrucció pot estar produïda per teixits tous o per teixits durs. Hi és present a tots els casos de TROS.

Context:

en “[...] which may be associated with palatal growth restriction, nasal obstruction [...].”⁴

ca -

fr “[...] hypertrophie amygdalienne ou adénoïdienne et fréquemment à une obstruction nasale.”²⁶

es “[...] podemos encontrar obstrucción nasal, crecimiento de la hipertrofia adenoidea [...].”³⁰

Comentaris:

És important assenyalar una altra variant també molt utilitzada en els articles, en anglès:

nasal resistance,^{4,7,13,14,16-19,21,31} i en francès: *résistance nasale*.^{26,28}

En molts dels articles s'empren indistintament com a sinònims complets.

La proposta en català l'he feta basant-me en la resta de llengües i en l'existència per separat dels termes *obstrucció* i *nasal* (Diec, 2019).

en **naso-maxillary complex** *n*^{4,13,14}

ca complex nasomaxil·lar *n, m*

fr complex naso-maxillaire *n, m*

es complejo nasomaxilar *n, m*

Definició:

Conjunt d'estructures òssies, cavitats i sutures situades a l'os nasal i al maxil·lar (Merriam-Webster, 2008). Té una gran importància als TROS ja que en tots els casos es veu alterat i la seva remodelació n'és sempre part essencial del tractament ossi.

Context:

en “[...] abnormalities of the naso-maxillary complex may be seen, as patients get older [...].”⁴

ca -

fr -

es -

Comentaris:

Malgrat la seva importància i claredat en el significat, aquest terme és relativament poc utilitzat. El podem atorgar al Dr. Guilleminault, ja que és present únicament en els seus

articles. La seva utilització és de gran importància des del punt de vista ossi dels TROS. Per aquest motiu, el Dr. Guillemnault, precursor del coneixement ossi dels TROS n'és el principal usuari.

Les propostes en català, francès i castellà les he fetes agafant com a referència el terme original en anglès i seguint les normes ortogràfiques de cada llengua per les paraules compostes (Baque, 2019), (UOC, 2021), (Béchenec i Sprenger-Charolles, 2014), (Langue Française, 2016), (Rae, 2010).

en **nocturnal enuresi** *n* 7,8,11,13,16,22

ca enuresi nocturna *n, f* 3

fr énurésie nocturne *n, f* 1,6,9,23,27,28

es enuresis nocturna *n, f*

Definició:

Emissió involuntària d'orina durant la nit. És un dels possibles símptomes a conseqüència dels TROS degut a la mala qualitat del son que produeix el dèficit d'oxigenació i que altera la capacitat de controlar l'orina durant la nit a nivell químic.

Context:

en “[...] in one study children treated with RME experienced elimination of nocturnal enuresis.”¹³

ca “[...] trastorns psicològics el ventall és ampli: enuresi nocturna, trastorns cognitius [...]”³

fr “[...] effet positif de la disjonction sur l'énurésie nocturne et la surdité de transmission [...]”²⁸

es -

Comentaris:

La proposta en castellà l'he feta basant-me en la resta de llengües i en l'existència del terme *enuresis* ja utilitzat per altres especialitats i registrat pel TERMCAT (Cercaterm, 2021).

O

en **oral breathing** *n* 4,7,8,11,13,15,17-19,21

ca respiració oral *n, f*

fr respiration orale *n, f* 23

es respiración oral *n, f* 36

Definició:

Disfunció que es caracteritza per dur a terme la respiració a través de la cavitat oral en lloc de la cavitat nasal. És la principal causa dels TROS i la seva eliminació és l'únic objectiu final vàlid per a tots els especialistes que participen en el seu tractament.³

Context:

en “[...] oral breathing is an important clinical marker of orofacial muscle dysfunction [...]”⁴

ca -

fr “La respiration orale chronique qui est un marqueur clinique important du [...]”²³

es “Hábitos de succión digital prolongado y respiración oral.”³⁶

Comentaris:

Cal assenyalar la poca consistència existent en relació a aquest terme, ja que en pràcticament tots els articles analitzats s'utilitzaven diferents variants amb igual significat.

La més destacada és en anglès *mouth breathing*,^{4,5,13-20,22} o en ocasions *mouth-breathing*.^{7,11,14,20} En català trobem *respiració bucal*³ i en castellà *respiración bucal*. En francès és la llengua en la que trobem més variants, a part de *respiration buccale*,^{6,23-25,27} també trobem sovint *ventilation orale*^{6,26,28,29} i *ventilation buccale*.^{27-29,37}

La proposta del terme en català l'he feta basant-me en les altres llengües i mitjançant la combinació d'altres termes ja existents com ara *cavitat oral* (Cercaterm, 2021).

en **orofacial** *adj* ^{4,8,15,16,19,20}

ca **orofacial** *adj* ³

fr **orofacial/e** *adj* ^{10,23,26}

es **orofacial** *adj*

Definició:

Relacionat amb la cavitat oral i la cara en el seu conjunt (Merriem-Webster, 2008). És el territori anatòmic principal on es retroben totes les especialitats relacionades amb els TROS.

Context:

en “[...] detrimental role of abnormal orofacial tone and mouth breathing during sleep [...]”⁴

ca “[...] dels músculs facials, fet que causa un creixement vertical dels ossos orofacials [...]”³

fr “[...] un marqueur clinique important de la dysfonction musculaire orofaciale.”²³

es -

Comentaris:

Sens dubte un dels termes creats pel Dr. Guilleminault. Es pot observar la seva utilització principalment en els seus articles. El terme *orofacial* limita a la perfecció el camp d’actuació dels TROS i hi engloba totes les especialitats relacionades. Cal destacar la utilització errònia en alguns articles, d’altres termes com *craniofacial* o *dentofacial*. Tot i que en ocasions s’intenten utilitzar com a sinònims d’*orofacial*, no ho són ja que *craniofacial* engloba una àrea anatòmica massa gran per l’abast dels TROS i *dentofacial* la limita a una àrea massa petita.

Algunes variants que podem trobar són en anglès *oro-facial*,^{13,14,16,17} i en francès *oro-facial/e*.^{10,27,28}

La proposta en castellà ha estat realitzada basant-me en la resta de llengües i la composició d’altres termes ja existents i recollits al TERMCAT com són *cavidad oral* i *dentofacial* (Cercaterm, 2021).

en **orofacial dysfunction** *n*¹⁴

ca disfunció orofacial *n, f*³

fr dysfonction orofaciale *n, f*²⁸

es disfunción orofacial *n, f*

Definició:

Anomalia en la posició, moviments i/o accions en repòs o en activitat d’alguna de les principals funcions orofacials les quals són: la respiració, la deglució, la masticació, la succió i la parla. Tenen importància en els TROS ja que una alteració de la respiració sempre va acompanyada d’altres disfuncions.

Context:

en “[...] remission of OSA with no re-appearance of subtle orofacial dysfunction compared [...]”¹⁴

ca “[...] la presència de respiració bucal i altres disfuncions orofacials, és clau.”³

fr “[...] du maintien de presque toutes les dysfonctions orofaciales et cervicales [...]”²⁸

es -

Comentaris:

Les *disfuncions orofacials* sempre fan referència a la musculatura que les duu a terme, per aquest motiu, no és necessari especificar si es tracta d'una disfunció de la musculatura o no. No obstant, tot i estar implícit en el significat, en moltes ocasions s'utilitzen variants del terme en les que sí que es fa referència explícita a la musculatura. Alguns dels exemples són en anglès *orofacial muscle dysfunction*,⁴ i en francès *dysfonctionnement de la musculature orofaciale*²³ i *dysfonctionnement des muscles orofaciaux*.¹⁰

La proposta en castellà l'he feta basant-me en les altres llengües i en termes ja existents en altres especialitats i recollits al TERMCAT com ara *disfunció* (Cercaterm, 2021).

en **orofacial myofunctional therapy (OMT)** *n*¹⁴

ca **teràpia orofacial miofuncional (OMT)** *n, f*³

fr **thérapie myofonctionnelle orofaciale (OMT)** *n, f*²³

es **teràpia orofacial miofuncional (OMT)** *n, f*

Definició:

Tractament basat en exercicis per a corregir les disfuncions orofacials. És una disciplina de subespecialitat dins la logopèdia i la fisioteràpia orofacial. Es tracta d'un dels tres pilars imprescindibles del tractament dels TROS.³

Context:

en “[...] the corresponding field of orofacial myofunctional therapy with beneficial results.”¹⁴

ca “[...] l'acompanyament amb teràpia orofacial miofuncional permeten en la majoria [...]”³

fr “[...] la thérapie myofonctionnelle orofaciale ont été intégrées à la prise en charge [...]”²³

es -

Comentaris:

El terme *teràpia orofacial miofuncional* és el que ha anat agafant més força a la literatura científica. No obstant, existeixen altres variants que podem trobar a les publicacions i que fan referència al mateix tractament essent, doncs, completament equivalents en el significat. Algunes d'elles són en anglès *myofunctional therapy (MFT)*,^{4,5,8,13,15,17,18,20} i en francès *rééducation myofonctionnelle orofaciale (RMO)*,¹⁰ *rééducation myofonctionnelle*,²⁶ i *rééducation orofaciale*.²⁷

La proposta del terme en castellà l'he feta basant-me en les altres llengües i en l'existència de cada un dels termes que el componen per separat com en fa constar el TERMCAT (Cercaterm, 2021).

en **orofacial orthopedics** *n*

ca ortopèdia orofacial *n, f*³

fr orthopédie orofaciale *n, f*

es ortopedia orofacial *n, f*

Definició:

Especialitat mèdica que s'ocupa de la correcció i/o prevenció de les deformitats o desviacions dels ossos i les articulacions orofacials per mitjà de certs aparells mínimament invasius (Cercaterm, 2021). És un dels tres pilars imprescindibles del tractament dels TROS i només es pot dur a terme en edats pediàtriques mentre encara hi hagi potencial de creixement.

Context:

en -

ca “[...] possibilitat de tractament de les alteracions òssies mitjançant ortopèdia orofacial [...]”³

fr -

es -

Comentaris:

Malgrat ser un dels pilars de tractament dels TROS i l'existència de l'ampli ús del concepte *ortopèdia* en diverses publicacions i llengües, la utilització del terme *ortopèdia orofacial* com a unitat és molt poc freqüent. Possiblement és degut a la falta de formació exclusiva en aquesta subespecialitat ja que actualment segueix unida a la formació d'una altra subespecialitat, l'ortodòncia. Dins la formació general anomenada ortodòncia i ortopèdia orofacial, la majoria de professionals es dediquen de manera exclusiva a l'ortodòncia, essent molt pocs els subespecialistes en ortopèdia orofacial. Per altra banda, és freqüentment mal anomenada *ortopèdia dentofacial*.

Als articles analitzats trobem altres termes que en fan referència en anglès: *orthopedic force*,^{13,18} *dentofacial orthopedic treatment*;²¹ en francès: *prévention orthopédique*,²³ *traitement orthopédique*²⁷ i en castellà: *expansión ortopedica*.³⁶

Per les propostes en anglès, francès i castellà, m’he basant en l’existència de termes similars en altres especialitats recollits al TERMCAT (Cercaterm, 2021) i en els conceptes anteriorment esmentats. En anglès, trobem el *Journal of Orofacial Orthopedics*, el qual també és una proposta de traducció, en aquest cas des de l’alemany, ja que es tracta de la traducció a l’anglès del nom d’una revista científica alemanya *Fortschritte der Kieferorthopädie*.⁴³

Finalment, val la pena destacar que en anglès britànic el terme s’escriu *orofacial orthopaedics*.

P

en **pattern of facial growth** *n* ^{4,16,18}

ca patró de creixement facial *n, m*

fr patron de croissance facial *n, m*

es patrón de crecimiento facial *n, m*

Definició:

Forma o model en què es realitza el creixement facial (Merriam-Webster, 2008). Segons la presència o no de disfuncions orofacials, els ossos que envolten la via aèria seguiran un patró o un altre de creixement, fet que pot provocar el desenvolupament d’un TROS.

Context:

en “A similar pattern of facial growth abnormality is noted with dental agenesis [...]”⁴

ca -

fr -

es -

Comentaris:

Les propostes en català, francès i castellà les he fetes basant-me en el terme anglès i en utilitzacions similars dels termes en aquesta i altres especialitats com són pel català *patrons musculars*,³ pel castellà *patrón de erupción*,³⁶ i pel francès *croissance osseuse faciale*.²⁸

en **pediatric obstructive sleep apnea (Pediatric OSA)** *n* ^{2,4,5,7,8,13-15,17,20-22}

ca síndrome d’apnees-hipoapnees obstructives del son pediàtrica (SAHOS pediàtric)*n, f* ³

fr syndrome d'apnées-hypopnées obstructives du sommeil "de l'enfant" (SAHOS)^{n,m}^{6,25,28}
es síndrome de apnea-hipoapnea obstructiva del sueño pediátrico (SAHOS pediátrico)^{n, m}

Definició:

Síndrome mèdica caracteritzada pel col·lapse parcial o total de la via aèria que interromp parcial o totalment la respiració durant el son. És produïda per l'alteració en el contingut, el continent i la funció de les vies respiratòries altes. És el grau més greu de TROS.³

Context:

en "Pediatric obstructive sleep apnea syndrome (OSAS) can negatively impact children [...]"¹⁸

ca "[...] rones simples fins a la síndrome d'apnees-hipoapnees obstructives del son (SAHOS)."³

fr "[...] diagnostiques du syndrome d'apnées hypopnées obstructives du sommeil (SAHOS)."⁶

es -

Comentaris:

Cal destacar que en anglès britànic la síndrome s'escriu: *paeditric obstructive sleep apnoea*.

El nom complet de la síndrome característica dins dels TROS és *Síndrome d'apnees-hipoapnees obstructives del son*, tot i així, sovint trobem variants que malgrat ser utilitzades com a equivalents, en realitat no ho són. En ocasions apareix la variant sense el terme *obstructives*. Aquesta variant és incorrecta si ens referim als TROS ja que, la presència d'apnees pot ser produïda per diferents factors i poden ser d'origen central o obstructiu. Per aquests dos casos, les causes i tractament són completament diferents. Les apnees no obstructives no formen part dels TROS i per tant és erroni referir-s'hi dins d'un article dels TROS. Per altra banda, també és freqüent trobar l'omissió del terme *hipoapnees*. Les *hipoapnees* són entitats separades de les *apnees* i que tenen greus conseqüències, la seva ommissió és incorrecta.

Enumero alguns d'aquests exemples a continuació:

- Anglès: *obstructive sleep apnea syndrome (OSAS)*,^{16,31} *paeditric obstructive sleep apnea syndrome (Paeditric OSAS)*,^{11,18} *obstructive-sleep-apnea*.⁷

- Francès: *syndrome d'apnées-hypopnées du sommeil (SAHOS)*,²³ *syndrome d'apnées obstructives du sommeil (SAOS)*,^{9,23,25,29} *apnées obstructives du sommeil (AOS)*¹ (*SAOS*),³¹ *apnée obstructive du sommeil pédiatrique (SAOS)*.¹⁰

- Castellà: *síndrome de apnea obstructiva del sueño (SAHOS)*.³⁰

en **pediatric sleep disordered breathing (Pediatric SDB)** *n* 2,4,19,20,22
ca trastorns respiratoris obstructius del son pediàtrics (TROS pediàtric) *n, m* 3
fr troubles respiratoires obstructives du sommeil pédiatriques (TROS pédiatrique) *n,m* 6,23,27
es trastornos respiratorios obstructivos del sueño pediátricos (TROS pediátrico) *n, m*

Definició:

Entitat patològica que engloba diferents trastorns, signes i símptomes que, tot i ser molt freqüents, sovint passen desapercebuts i no són diagnosticats. Es caracteritzen per una dificultat del pas de l'aire per les vies respiratòries altes (via nasal), la qual provoca un dèficit respiratori amb greus conseqüències sobre la salut general de l'individu.¹⁻³

Context:

en "Applications in the treatment of Pediatric Sleep-Disordered Breathing".⁴
ca "Els trastorns respiratoris obstructius del son tenen un impacte directe o indirecte [...]."³
fr "Les troubles respiratoires obstructifs du sommeil (TROS) sont associés à un effort [...]."²³
es -

Comentaris:

Aquest és sens dubte el terme per excel·lència obra del Dr. Christian Guilleminault. No només va ser el creador del terme sinó que va descriure els trastorns en la seva totalitat i n'ha estat el principal investigador fins la seva mort.

Val la pena destacar que en aquest cas, el terme original va ser creat en francès, llengua materna del Dr. Guilleminault i posteriorment va ser traduït a l'anglès. Per tant, el recorregut terminològic per aquest terme s'ha fet en direcció contrària a l'habitual. Segurament degut a aquest motiu, és poc freqüent la utilització del terme complet en anglès *obstructive sleep disordered breathing*. En la majoria dels casos el concepte *obstructive* s'obvia en anglès fet que fa baixar la qualitat del significat del terme ja que els trastorns respiratoris del son no obstructius són una entitat patològica diferent amb causes i tractament que difereixen dels propis als TROS.

La proposta en castellà l'he feta basant-me en la resta de llengües i en els termes existents de manera independent (Rae, 2010).

en **polysomnography (PSG)** *n* 2,4,5,7,8,11,15-22,26,28,29,31

ca polisomnografia (PSG) *n, f* ³
fr polisomnographie (PSG) *n, f* ^{1,9,10,23,32}
es polisomnografía (PSG) *n, f* ^{30,38}

Definició:

Tècnica que permet esbrinar si es produeixen alteracions respiratòries (sobretot apnees) durant el son, mitjançant una sèrie de variables electrogràfiques: l'electroencefalograma, els moviments oculars, l'actitud del múscul genioglòs, el flux aeri de la boca i el nas, els moviments toracoabdominals ventilatoris, la saturació de l'oxihemoglobina, la intensitat dels roncs, l'aparició de mioclònies de les cames i l'electrocardiograma (Cercaterm, 2021). Basa el seu diagnòstic en l'índex d'apnees-hipoapnees i per tant, serveix per a detectar els casos de SAHOS. Per aquesta mateixa raó, no és capaç de detectar la resta de graus de TROS i els dona com a falsos negatius.

Context:

en “[...] of the type of abnormal breathing during sleep noted on polysomnography [...].”⁴
ca “L'estàndard de referència diagnòstic és des de ja fa temps la polisomnografia (PSG) [...].”³
fr “[...] la polysomnographie n'est fréquemment réalisée qu'à l'apparition ou [...].”²³
es “[...] interrogatorio, exploración física y polisomnografía nocturna (PSG) [...].”³⁰

Comentaris:

És important fer la diferència amb el terme *polysomnogram* (PSG)¹³ en anglès, o *polisomnograma* en català ja que, tot i ser abreviats amb les mateixes sigles i en ocasions utilitzats com a sinònims, no ho són. El *polisomnograma* és el test resultant de la *polisomnografia* que és la prova que es duu a terme. Cal destacar que aquest error el podem trobar en una de les accepcions de *polisomnografia* al TERMCAT (Cercaterm, 2021).

en **primary snoring** *n* ^{2,4,11,22}
ca roncs primaris *n, m pl* ³
fr ronflement primaire *n, m* ^{6,10,23}
es ronquidos primarios *n, m pl*

Definició:

Sons vibratoris produïts per les vies aèries superiors durant el son i que no van acompanyats d'episodis d'apnees ni hipoapnees. Són el segon grau de TROS i mai són

benignes.²³ Sempre que els roncs són presents indiquen l'existència d'un TROS, no obstant, no tots els pacients amb TROS presenten roncs i per tant la seva absència no en descarta els trastorns.³

Context:

en “[...] abnormalities from primary snoring and “nasal flow limitation” to complete [...].”⁴

ca “[...] es considera que els roncs primaris tenen una prevalença de fins al 24% [...].”³

fr “[...] (TROS) qui évoluent du ronflement primaire, au SARVAS, puis au SAHOS, [...].”⁶

es -

Comentaris:

La unitat i consistència en relació a aquest terme és bastant sòlida, no obstant, en ocasions podem trobar la utilització de *roncs simples*³ com a equivalent. Aquesta utilització no és aconsellada ja que deriva de la creença durant molt de temps que existien els simples roncs benignes sense conseqüències. Gràcies a les investigacions del Dr. Christian Guilleminault, actualment se sap que els roncs mai són benignes i si hi són presents, sempre hi ha una patologia al darrere.²³

R

en **rapid maxillary expansion (RME)** *n* ^{4,7,13,14,19,20,21}

ca disjunció maxil·lar *n, f*

fr disjonction maxillaire *n, f* ^{10,23,25,28}

es disyunción maxilar *n, f*

Definició:

Tècnica que permet augmentar la mida de la cavitat nasal i la cavitat oral mitjançant la separació de la sutura intermaxil·lar que augmenta en sentit transversal l'os maxil·lar i l'os palatí (Cercaterm, 2021). Forma part del tractament ortopèdic orofacial dels TROS.³

Context:

en “[...] consideration of anti-inflammatory medications, rapid maxillary expansion, CPAP).”⁴

ca -

fr “[...] (par disjonction maxillaire, par orthèse d'avancée mandibulaire ou activateur) [...].”²³

es -

Comentaris:

Amb aquest terme trobem una alta inconsistència degut a la complexitat anatòmica i tècnica que el rodeja. Per una banda és important fer la diferència entre el terme *expansió* i el terme *disjunció*. L'*expansió* només té un efecte d'augment transversal de l'arc dental i per tant, la seva acció és exclusivament dental. No augmenta doncs la mida de la cavitat nasal i no millora la respiració. Per altra banda, la *disjunció* té un efecte ossi i el que fa és separar la sutura intermaxil·lar, fet que augmenta la mida esquelètica de la cavitat nasal i de la cavitat oral. En algunes ocasions, aquests dos termes es confonen ja que, obtenir un efecte o l'altre només depèn de l'edat del subjecte i de la velocitat a la que es duguin a terme les activacions de l'aparatologia. La *disjunció* només és possible obtenir-la sense cirurgia en edats pediàtriques mentre la sutura estigui oberta. Per dur-la a terme, el ritme d'activacions ha de ser ràpid. És per aquest motiu que una variant correcta del terme *disjunció maxil·lar* és *expansió ràpida maxil·lar*.^{3,23,28,36} El matis ràpida modifica el significat d'*expansió* utilitzat de manera aïllada. Per aquest motiu és incorrecte la utilització com a equivalent del terme *expansió maxil·lar*.^{1,26,31}

Per altra banda, en ocasions podem trobar la variant *disjunció ràpida*, la qual és innecessària ja que, com hem explicat anteriorment, la *disjunció* és per definició ràpida, mai pot ser lenta.^{10,26,27,37}

Finalment, també és possible trobar literatura que utilitzi els termes *disjunció palatina*⁴³ o *disjunció intermaxil·lar*.²⁷ Això és degut a la complexitat anatòmica de les estructures que es veuen modificades amb aquesta tècnica. El primer fa referència a la part palatina de l'os maxil·lar i a l'os palatí que també es veu afectat per la *disjunció*, la seva utilització se centra més en un punt de vista odontològic que no pas respiratori i per tant està desconsellada en els TROS. Per altra banda, el segon fa referència a la pròpia sutura que es veu activada amb la *disjunció* la qual s'anomena *sutura intermaxil·lar*.

Les propostes en català i en castellà les he fetes basant-me en el francès, en els conceptes explicats anteriorment i en l'existència del terme *disjunció* i *disyunción* en altres especialitats, com en deixa constància el TERMCAT (Cercaterm,2021).

Cal destacar que, tot i existir la paraula *disjunction* en anglès, no s'utilitza mai amb aquest significat terapèutic i per tant, el terme de referència és *rapid palatal expansion* amb l'abreviació (*RME*), utilitzada també amb freqüència per les altres llengües.³

S

en **sagittal growth** *n* 5,14

ca creixement sagital *n, m* 3

fr croissance sagittale *n, f* 25,28

es crecimiento sagital *n, m*

Definició:

Creixement ossi que es realitza en sentit anteroposterior (Cercaterm, 2021). El creixement sagital és el propi i ideal de les estructures orofacials i per tant, el favorable per prevenir i corregir els TROS. En presència de disfuncions orofacials, el creixement sagital es veu alterat, fet que provoca i/o agreuja els TROS.

Context:

en “[...] section of the nasal fossae and to abnormal sagittal growth of the maxilla [...]”¹⁴

ca “[...] l’aire estimula el creixement sagital i transversal de les sutures de l’os maxil·lar [...]”³

fr “[...] croissance sagittale mandibulaire optimisée permettrait une réduction de l’IAH [...]”²⁸

es -

Comentaris:

La consistència en la utilització d’aquest terme està bastant estesa en totes les llengües. Tot i així, en ocasions podem trobar l’equivalent anteroposterior com a sinònim complet.³ La proposta del terme en castellà l’he feta basant-me en la resta de llengües i en l’existència del terme en altres especialitats properes amb les que es comparteix el concepte.⁴²

en **soft palate** *n* 2,16,18,22

ca paladar tou *n, m* 3

fr palais mou *n, m* 10,26,28

es paladar blando *n, m*

Definició:

Part del paladar formada pels plans musculars, fibrosos i mucosos del vel, que fa la funció de vàlvula destinada a interceptar la comunicació entre la faringe i la fossa nasal posterior (Cercaterm, 2021). La seva mida i posició tenen especial importància en els TROS i els poden agreujar si es veuen alterades.³

Context:

en “[...] decreases the height of the soft palate and enlarges the nasal orifices.”¹⁶

ca “[...] el continent de les VAS, i és l’únic que té en compte la hipertròfia del paladar tou.”³

fr “[...] et isotoniques de la langue, du palais mou, des murs pharyngés latéraux [...]”²⁶

es -

Comentaris:

És important destacar una altra variant completament equivalent en significat, que també s'utilitza freqüentment en català, francès i castellà: *vel del paladar*, *voile du palais*^{23,25,26,29} i *velo del paladar*.³⁰

La proposta en castellà l'he feta basant-me en les altres llengües i en l'existència del terme al TERMCAT (Cercaterm, 2021) per a altres especialitats amb les que comparteix significat i territori anatòmic.

en **soft tissues** *n, pl* ^{7,13,14,16-18,31}

ca teixits tous *n, m pl* ³

fr tissus mous *n, m pl* ^{1,10,23,26,28,29}

es tejidos blandos *n, m pl* ³⁰

Definició:

Conjunt d'estructures no òssies que formen les vies aèries. Les més destacades són les amígdales, les adenoides, el paladar tou, la llengua i la mucosa respiratòria.³ La seva inflamació és alhora causa i conseqüència dels TROS.³

Context:

en “[...] adaptive changes in soft tissues associated with deviations in jaw posture [...]”¹⁴

ca “[...] l'obstrucció del pas de l'aire originada per teixits tous i teixits durs, respectivament.”³

fr “[...] l'énergie mécanique de ces vibrations déploie au sein des tissus mous du pharynx.”¹

es “Todos por retroposición, más que por tejido blando redundante.”³⁰

Comentaris:

Es tracta d'un terme àmpliament utilitzat en la literatura científica de les quatre llengües més enllà dels TROS. Aquest fet el diferencia clarament del seu antònim teixits durs

(Cercaterm, 2021). Segons l'especialitat que l'utilitzi, els *teixits tous* als que fa referència el terme són diferents ja que queden circumscrits a l'àrea anatòmica de l'especialitat.

T

en **tonsils** *n, pl* 2,4,5,7,13-18,20-22

ca amígdales *n, fpl* ³

fr amygdales *n, fpl* 6,9,23-29

es amígdalas *n, fpl* 30,38

Definició:

Teixit limfoide bilateral situat a l'orofaringe. En els TROS té especial importància ja que la seva hipertròfia és alhora causa i conseqüència de l'obstrucció respiratòria. ³

Context:

en “[...], often the tonsils and adenoids in children with SDB are found to be enlarged.”⁴

ca “[...] control de l'anatomia de les VAS (septe, narius, amígdales, paladar) i el control [...]”³

fr “[...] enfants non obèses ont des ronflements et n'ont pas d'hypertrophie des amygdales [...]”²³

es “[...] la contribución de las amígdalas y las paredes faríngeas laterales al evaluar [...]”³⁰

Comentaris:

Tot i ser un terme amb una alta consistència d'utilització tant en els TROS com en altres especialitats com l'otorinolaringologia, val la pena destacar que en ocasions és possible trobar en francès l'ús del calc del terme anglès *tonsilles palatines*.²⁷

U

en **upper airway (UA)** *n* 2,4,5,7,8,11,13-19,21,22,31

ca vies aèries superiors (VAS) *n, fpl* ³

fr voies aériennes supérieures (VAS) *n, f pl* 6,9,24-28,32

es vía aérea superior (VAS) *n, f* ³⁰

Definició:

Qualsevol o tots els conductes de l'aparell respiratori que s'estenen fins a la laringe des de les dues obertures externes del nas i des dels llavis a través de la boca (Merriem-Webster,

2008). És el principal camp d'acció del tractament dels TROS i on se situen les seves causes.

Context:

en “[...] collapsibility of the upper airway leading to abnormal breathing during sleep.”⁴

ca “[...] a causa de la col·lapsabilitat i resistència de les vies aèries superiors (VAS).”³

fr “L’obstruction des voies aériennes supérieures par les amygdales hypertrophiées est [...]”⁹

es “[...] obstrucción de la vía aérea superior (VAS) responsables del SAHOS infantil.”³⁰

Comentaris:

Val la pena destacar que en castellà, tot i ser més freqüent la utilització del terme en singular, també és possible fer servir la versió en plural utilitzada en català i francès.

En francès existeix una alta inconsistència pel que fa a l'ús de la variant equivalent en significat com a terme d'especialitat i també acceptada pel diccionari general de l'Académie Française: *voies aërières supérieures (VAS)*.^{1,10,23}

V

en **vertical facial growth** *n*⁴

ca creixement facial vertical *n, m*

fr hyperdivergence faciale *n, f*^{25,26,28,29}

es crecimiento facial vertical *n, m*

Definició:

Creixement ossi que es realitza cap avall (Cercaterm, 2021). El creixement vertical de les estructures orofacials té lloc en presència de disfuncions orofacials i és alhora causa i conseqüència dels TROS. La prevenció i correcció d'aquest tipus de creixement per a convertir-lo en sagital forma part de les principals finalitats terapèutiques dels TROS.³

Context:

en “Presentation includes increased vertical facial growth, a narrower maxillary arch [...]”⁴

ca -

fr “[...] comme la rétromandibulie, l’endognathie maxillaire et l’hyperdivergence faciale.”²⁸

es -

Comentaris:

Cal destacar la particularitat del terme en francès *hyperdivergence faciale* el qual no és utilitzat en cap de les altres llengües. No obstant, tot i que molt poc freqüent, el terme *croissance faciale verticale* és també correcte.

La proposta en català l'he feta basant-me en l'anglès i en la utilització d'altres fórmules similars com ara *creixement vertical dels ossos orofacials*.³ Pel castellà, he agafat de referència el terme en català i en anglès.

6 Conclusió

Avui en dia degut als ràpids avenços de la ciència i la medicina, els professionals de la traducció especialitzats en aquests camps estan obligats a posar-se constantment al dia.

Els textos científics es diferencien d'altres tipus d'escrits, principalment, per la seva terminologia especialitzada la qual, tot i ocupar poc espai físic en el text és l'aspecte que comporta més problemes a l'hora de realitzar la traducció.

Aquest treball consisteix en el recull dels termes més destacats d'una nova disciplina mèdica de la que cada dia es publiquen més articles. Amb la realització d'aquest glossari he intentat proporcionar una font de consulta amb informació contrastada, que pugui servir de recolzament tant als professionals de l'àmbit de la traducció com de l'àmbit mèdic.

La principal problemàtica amb la que m'he trobat a l'hora de realitzar el glossari ha estat la cerca de referències bibliogràfiques que validin les propostes i afirmacions que realitzo en tot el treball. Per altra banda, la poca consistència dins la literatura científica ha complicat la tasca d'escollir quin és el terme més adient per a referir-se a un concepte, fet que també ha estat un gran repte. Personalment, confio en que a mida que l'especialitat dels Trastorns respiratoris obstructius del son vagi madurant i delimitant els seu camp d'acció i els professionals especialitats, la consistència terminològica anirà també en augment.

A trets generals, es pot concloure que la majoria de termes han estat originats pel Dr. Christian Guilleminault en anglès i posteriorment adaptats a la resta de llengües. No obstant, alguns dels termes han fet el procés invers adaptant-se del francès cap a l'anglès i la resta de llengües, degut a l'origen del propi Dr. Guilleminault.

Analitzant la terminologia de les diferents llengües, he trobat tant préstecs lingüístics com, en alguna ocasió, barbarismes. A continuació comento alguns dels més destacats. El terme *collapsibility* ha estat originat en anglès i s'ha introduït en forma de préstec a la resta de llengües ja que, cap d'elles tenia prèviament un terme que fes referència a aquest concepte. El resultat dels préstecs són: *col·lapsabilitat*, *collapsibilité* i *colapsabilidad*, en català, francès i castellà respectivament.

La resta de préstecs els trobem en format de sigles i diminutius, i són el *CPAP* i el *Cone Beam*, *CBCT*. El *CPAP* és utilitzat en anglès, la llengua original, de manera habitual per a referir-se tant al tractament com al dispositiu que el duu a terme, en lloc d'utilitzar el terme complet al que fan referència les sigles i és pronunciat com una paraula [*sipap*]. Aquesta utilització s'ha estès a les altres llengües, les quals utilitzen habitualment l'adaptació del préstec de les sigles donant com a resultat [*sepap*], [*sépap*] i [*cepap*] en català, francès i castellà. Pel que fa a *Cone Beam*, totes les llengües es refereixen a aquesta prova diagnòstica de manera oral, imitant la pronunciació anglesa. De manera escrita, s'acostumen a utilitzar les sigles *CBCT*. Es podria discutir el fet que aquests préstecs fossin en realitat barbarismes ja que, totes les llengües tenen la seva versió pròpia per a referir-s'hi. No obstant, al tractar-se de proves molt concretes, noves i utilitzades amb molta freqüència, la necessitat d'un terme específic, curt i directe, segurament guanya a l'existència del terme propi. En aquest sentit, l'anglès és molt més hàbil a l'hora de crear termes nous i àgils que no pas les llengües romàniques.

El que sí que es pot considerar un barbarisme obertament és la utilització d'*adénotonsillectomie* en francès, ja que el terme *adénoamygdalectomie* és el propi i àmpliament establert.

Per altra banda, podríem concloure que l'anglès és molt més reticent que les altres llengües a introduir préstecs. Els termes *disjunció* i *ogival* són àmpliament utilitzats en totes les llengües analitzades excepte en anglès, el qual segueix utilitzant perífrasis per referir-s'hi com són *rapid maxillary expansion* i *high narrow hard palate*. És curiós com en aquests casos les llengües romàniques són molt més eficients a l'hora de referir-se a aquests termes.

En definitiva, aquest treball de fi de grau m'ha servit per unir les meves dues carreres i aprofundir en la que fins el moment és més desconeguda per mi, la traducció. M'ha permès posar en pràctica els coneixements teòrics que les assignatures de terminologia i traducció científicotècnica m'havien aportat. A més, m'ha permès posar-me en la pell d'un professional de la traducció independent que es troba amb la necessitat de crear el seu propi glossari d'especialitat per a posteriorment convertir-lo en una base terminològica.

Considero que he aconseguit complir l'objectiu principal d'aquest treball, tot i que sóc conscient de que la investigació a nivell lingüístic ha estat relativament breu, limitada pels requisits acadèmics del propi treball. No obstant, crec que aquest glossari serveix de punt de partida per un estudi més aprofundit en el futur, a mida que l'especialitat del Trastorns respiratoris del son sigui més coneguda en el camp de la traducció i hi hagi més articles publicats en llengües que no siguin l'anglès.

7 Referències bibliogràfiques

7.1 Articles científics

1. Talmant, J., Talmant, J.-C., Deniaud, J., & Amat, P. (2019). Du traitement étiologique des apnées obstructives du sommeil. *L' Orthodontie française*, 90(3–4), 423–428.
2. Lumeng, J. C., & Chervin, R. D. (2008). Epidemiology of pediatric obstructive sleep apnea. *Proceedings of the American Thoracic Society*, 5(2), 242–252.
3. Cubells-Ricart, P. (2021). Trastorns respiratoris obstructius del son: necessitat d'un enfocament precoç i interdisciplinari. *Societat Catalana de Pediatria*, 81(3) 131–137.
4. Guilleminault, C., & Sullivan, S. S. (2014). Towards restoration of continuous nasal breathing as the ultimate treatment goal in pediatric obstructive sleep apnea. *Enliven Pediatrics and Neonatal Biology*, 01(01).
5. Guilleminault, C., Abad, V. C., Chiu, H.-Y., Peters, B., & Quo, S. (2016). Missing teeth and pediatric obstructive sleep apnea. *Sleep And Breathing*, 20(2), 561–568.
6. Séailles, T., & Vecchierini, M.-F. (2015). Les particularités des examens diagnostiques du syndrome d'apnées hypopnées obstructives du sommeil (SAHOS) de l'enfant. *Revue d'orthopedie dento-faciale*, 49(2), 115–126.
7. Rambaud, C., & Guilleminault, C. (2012). Death, nasomaxillary complex, and sleep in young children. *European Journal of Pediatrics*, 171(9), 1349–1358.
8. Shafiek, H., Evangelisti, M., Abd-Elwahab, N. H., Barreto, M., Villa, M. P., & Mahmoud, M. I. (2020). Obstructive sleep apnea in school-aged children presented with nocturnal enuresis. *Lung*, 198(1), 187–194.
9. Nguyen, X.-L., & Fleury, B. (2015). Peut-on utiliser un score clinique pour diagnostiquer le SAOS de l'enfant? *Revue d'orthopedie dento-faciale*, 49(2), 109-113.
10. Amat, P., & Tran Lu Y, É. (2019). Apport de la rééducation myofonctionnelle orofaciale au traitement du syndrome d'apnées obstructives du sommeil : une revue systématique de la littérature. *L' Orthodontie française*, 90(3–4), 343–370.
11. Villa, M. P., Pietropaoli, N., Supino, M. C., Vitelli, O., Rabasco, J., Evangelisti, M., Del Pozzo, M., & Kaditis, A. G. (2015). Diagnosis of pediatric obstructive sleep apnea

- syndrome in settings with limited resources. *JAMA Otolaryngology-- Head & Neck Surgery*, 141(11), 990–996.
12. Carra, C. (2019). Troubles respiratoires obstructifs du sommeil, bruxisme du sommeil et maladies parodontales. *Orthodontie Française - SFODF*, 90, 301-310.
  13. Huang, Y. S., & Guilleminault, C. (2013). Pediatric obstructive sleep apnea and the critical role of oral-facial growth: Evidences. *Frontiers in Neurology*, 183 (3), 1-7.
  14. Guilleminault, C., & Huang, Y. S. (2018). From oral facial dysfunction to dysmorphism and the onset of pediatric OSA. In *Sleep Medicine Reviews* (Vol. 40, pp. 203–214). W.B. Saunders Ltd.
  15. Lee S-Y., Guilleminault C., Chiu H-Y., Sullivan, S.S. (2015). Mouth breathing, “nasal dis-use and pediatric sleep-disordered-breathing. *Sleep and breathing*. 1-17.
  16. Guilleminault C., Lee J-H., Chan A. (2005). Pediatric Obstructive Sleep Apnea Syndrome. 8(1), 1–36.
  17. Guilleminault, C., & Akhtar, F. (2015). Pediatric sleep-disordered breathing: New evidence on its development. In *Sleep Medicine Reviews* (Vol. 24, pp. 46–56).
  18. Chuang, L. C., Hwang, Y. J., Lian, Y. C., Hervy-Auboiron, M., Pirelli, P., Huang, Y. S., & Guilleminault, C. (2019). Changes in craniofacial and airway morphology as well as quality of life after passive myofunctional therapy in children with obstructive sleep apnea: a comparative cohort study. *Sleep and Breathing*, 23(4), 1359–1369.
  19. Kukwa, W., Guilleminault, C., Tomaszewska, M., Kukwa, A., Krzeski, A., & Migacz, E. (2018). Prevalence of upper respiratory tract infections in habitually snoring and mouth breathing children. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 107(December 2017), 37–41.
  20. Huang, Y.-S., & Christian Guilleminault MD.BiolD.1 Ji Hyun Lee MD1, A. C. D. (2015). Short Lingual Frenulum and Obstructive Sleep Apnea in Pre-Pubertal Children. *International Journal of Pediatric Research*, 1(1).
  21. Villa, M. P., Rizzoli, A., Miano, S., & Malagola, C. (2011). Efficacy of rapid maxillary expansion in children with obstructive sleep apnea syndrome: 36 months of follow-up. *Sleep and Breathing*, 15(2), 179–184.
  22. Paruthi, S. (2019). Evaluation of suspected obstructive sleep apnea in children. *UpToDate*, 1–6.

23. Guilleminault, C., Hervy-Auboiron, M., Huang, Y.-S., Li, K., & Amat, P. (2019). Troubles respiratoires obstructifs du sommeil et orthodontie. Un entretien avec Christian Guilleminault, Michèle Hervy-Auboiron, Yu-Shu Huang et Kasey Li. *L'Orthodontie Française*, 90(3-4), 215-245
24. Briffod, J. (2015). Ronflement de l'enfant. Approche et examen ORL ? *Revue d'Orthopédie Dento-Faciale*, 49(2), 133-136.
25. Guibert, M., & Garcia, R. (2015). L'ODF traitement préventif du syndrome d'apnée/hypopnée de l'enfant ? *Revue d'Orthopédie Dento-Faciale*, 49(2), 171-184.
26. Cohen-Lévy, J., Potenza, J., & Couloigner, V. (2017). Syndrome d'apnée obstructive du sommeil de l'enfant : stratégie thérapeutique. *Medecine Du Sommeil*, 14(2), 89-97.
27. Garrec, P., Jordan, L., & Beydon, N. (2015). Amygdalectomie-Orthodontie. Quelles séquences chez l'enfant ? *Revue d'Orthopédie Dento-Faciale*, 49(2), 157-164.
28. Ranson, M. (2019). Effet des thérapeutiques orthopédiques d'expansion maxillaire et d'activation de croissance mandibulaire sur les voies aériennes.
29. Boehm-Hurez, C. (2015). Comment reconnaître les typologies squelettiques cranio-faciales et dentaires : signes d'alerte chez l'enfant ronfleur et facteurs de risque de SAOS. *Revue d'Orthopédie Dento-Faciale*, 49(2), 137-147.
30. Esteller, E., Mulas, D., Haspert, R., Matión, E., López, R., & Girabent-Farrés, M. (2016). Exploración videosomnoscópica bajo sueño inducido en los trastornos respiratorios del sueño en niños. *Acta Otorrinolaringologica Espanola*, 67(4), 212-219.
31. Guilleminault, C., & Li, K. K. (2004). Maxillomandibular Expansion for the Treatment of Sleep-Disordered Breathing: Preliminary Result. *Laryngoscope*, 114(5), 893-896.
32. Plancoulaine, S. (2015). Génétique des troubles respiratoires du sommeil (hors syndrome). *Revue d'Orthopédie Dento-Faciale*, 49(2), 97-108.
33. Felizardo, R. (2018). Tomographie volumique à faisceau conique (cone beam computed tomography). *Chirurgie Orale et Maxillo-faciale* [22-101-D-35].
34. Lenguas, a.L., Ortega, r., samara, g., López, m.a. Tomografía computerizada de haz cónico. Aplicaciones clínicas en odontología; comparación con otras técnicas. *Cient dent* 2010;7;2:147-159.

35. Sánchez, A. M., Elorza, D., & Pérez, J. (2009). Ventilación mecánica no invasiva. Presión positiva continua en la vía aérea y ventilación nasal. *Anales de Pediatría Continuada*, 7(1), 16–23.
36. Sg, R., Silva-esteves, F., & Rivas, S. G. (2002). tratamiento ortodóncico temprano : Reporte de Caso. 36–41.
37. Sorel, O., Rennes-pr, M. C. U., & Jean-fran, S. O. L. (2005). L'expansion transversale : pourquoi quand comment pour quel gain?
38. Tomás Vila, M., Miralles Torres, A., & Beseler Soto, B. (2007). Versión española del Pediatric Sleep Questionnaire. Un instrumento útil en la investigación de los trastornos del sueño en la infancia. Análisis de su fiabilidad. *Anales de Pediatría*, 66(2), 121–128.
39. Amat, P. (2013). Traitement précoce en orthopédie dento-faciale : primum non nocere. *L'Orthodontie Française*, 84(1), 3–8.
40. Afuso, M. I., & Ortiz, J. C. (2010). Manteniendo la permeabilidad de la vía aérea. *Acta Med Per*, 27(4).
41. Sánchez-Moliné, M., Rollón, A., Benítez, J.M., Mayorga, F., Gallana, S., Lozano, R., Otero, J.J., & Gascón, m. (2010). Manejo del SAHS mediante dispositivos de avance mandibular: Estudio preliminar. *Revista Española de Cirugía Oral y Maxilofacial*, 32(4).
42. Journal of Orofacial Orthopedics/Fortschritte der Kieferorthopädie. (1997-2021). *Official Journal of the German Orthodontic Society / Offizielle Zeitschrift der Deutschen Gesellschaft für Kieferorthopädie*.
43. Donoso Hofer, F., Pantoja Buljevic, F., & Pantoja Parada, R. (2007). Crecimiento sagital maxilar en fisurados unilaterales operados funcionalmente. *Revista Española de Cirugía Oral y Maxilofacial*, 29(3).

7.2 Referències lingüístiques sobre la matèria

- Adelstein, Andreína (2004). *Unidad léxica y valor especializado*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra.
- Amat, Philippe & Tran Lu Y, Éric (2019). “Apport de la rééducation myofonctionnelle orofaciale au traitement du syndrome d’apnées obstructives du sommeil : une revue systématique de la littérature”. *L’ Orthodontie française*, 90(3–4), 343–370.
- Baque, M. (2019) Ets i uts, nova gramàtica de paraules compostes. [en línia]. *Consorti per la normalització lingüística*. [Consulta: 3 de novembre de 2021]. Disponible a: <https://blogs.cpnl.cat/etsiuts/2019/04/15/el-9-ets-i-uts-nova-gramatica-paraules-compostes/>
- Béchenec, D., & Sprenger-Charolles, L. (2014). *Guide pratique de l’orthographe rectifiée*. CNRS et Université Paris Descartes (PRES Sorbonne-Paris-Cité).
- Cabré, M. Teresa (1999). *La terminología: representación y comunicación. Elementos para una teoría de base comunicativa y otros artículos*. Barcelona: IULA-UPF. Serie Monografías 3.
- Cabré, M. Teresa; Estopà, Rosa (2002). “El conocimiento especializado y sus unidades de representación: diversidad cognitiva”. *Sendebarr*, 13, p. 141-153.
- Cambridge Dictionary (2020). [en línia]. *Cambridge University*. [Consulta: 3 de novembre de 2021] Disponible a: <https://dictionary.cambridge.org>
- Carra, Marie Clotilde (2019). “Troubles respiratoires obstructifs du sommeil, bruxisme du sommeil et maladies parodontales”. *Orthodontie Française - SFODF*, 90, 301-310.
- Cercaterm (2021). Centre de terminologia de la llengua catalana [en línia]. *Termcat*. [Consulta: 3 de novembre de 2021]. Disponible a: <https://www.termcat.cat>
- Cubells-Ricart, Patrícia (2021). “Trastorns respiratoris obstructius del son : necessitat d’un enfocament precoç i interdisciplinari”. *Societat Catalana de Pediatria*, 81(3) 131–137.
- Diccionario Panhispánico de dudas (2010). [en línia]. *Real academia de la lengua española*. [Consulta: 3 de novembre de 2021]. Disponible a: <https://www.rae.es/dpd/>
- Dictionnaire de l’Académie française. (2019). [en línia]. *L’Académie Française*. [Consulta: 3 de novembre de 2021]. Disponible a: <https://www.dictionnaire-academie.fr>

- Diec2 (2019) Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans. [en línia]. *Insitut d'Estudis Catalans*. [Consulta: 3 de novembre de 2021]. Disponible a: <https://dlc.iec.cat>
- Domènech, O., Estopà, R. (2018), La terminología como disciplina: orígenes, evolución, objeto de estudio y organización [recurs d'aprenentatge]. Recuperat del campus de la Universitat Oberta de Catalunya, aula virtual.
- Estopà, R. (2018), Las aplicaciones terminológicas [recurs d'aprenentatge]. Recuperat del campus de la Universitat Oberta de Catalunya, aula virtual.
- Guilleminault, Christian; Abad, Vivien C.; Chiu, Hsiao-Yean; Peters, Brandon & Quo, Stacey (2016). “Missing teeth and pediatric obstructive sleep apnea”. *Sleep And Breathing*, 20(2), 561–568.
- Guilleminault, Christian & Huang, Yu-Shu (2018). “From oral facial dysfunction to dysmorphism and the onset of pediatric OSA”. *Sleep Medicine Reviews* (40), 203–214.
- Guilleminault Christian; Lee Ji-Hyun; Chan Allison (2005). “Pediatric Obstructive Sleep Apnea Syndrome”. *Standfort Univesity Sleep Disorders Program*. 8(1), 1–36.
- Guilleminault, Christian; Sullivan, Shanon (2014). “Towards restoration of continuous nasal breathing as the ultimate treatment goal in pediatric obstructive sleep apnea”. *Enliven Pediatrics and Neonatal Biology*, 01(01).
- Huang, Yu-S.hu & Guilleminault, Christian (2013). “Pediatric obstructive sleep apnea and the critical role of oral-facial growth: Evidences”. *Frontiers in Neurology*, 183 (3), 1-7.
- Le guide complet de la nouvelle orthographe (2021) [en línia]. *La langue Française*. [Consulta: 27 d'octubre de 2021]. Disponible a: <https://www.lalanguefrancaise.com/orthographe/guide-complet-nouvelle-orthographe>
- Lee Seo-Yung; Guilleminault Christian, Chiu Hsiao-Yean, Sullivan, Shanon S. (2015). “Mouth breathing, “nasal dis-use” and pediatric sleep-disordered-breathing”. *Sleep and breathing*. 1-17.
- Llengua i estil de la UOC. (2021). Guionet en mots compostos [en línia]. *Universitat Oberta de Catalunya*. [Consulta: 27 d'octubre de 2021]. Disponible a: <https://www.uoc.edu/portal/ca/servei-linguistic/criteris/ortografia/guionet/index.html>

- Lumeng, Julie C. & Chervin, Ronald D. (2008). “Epidemiology of pediatric obstructive sleep apnea”. *Proceedings of the American Thoracic Society*, 5(2), 242–252.
- Merriam-Webster. (2008). Merriam Webster’s medical dictionary. [en línea]. *Merriam Webster*. [Consulta: 3 novembre de 2021] Disponible a: <https://www.merriam-webster.com/>
- Nguyễn, Xuân-Lan & Fleury, Bernard (2015). “Peut-on utiliser un score clinique pour diagnostiquer le SAOS de l’enfant?” *Revue d’orthopedie dento-faciale*, 49(2), 109-113.
- Pulido, A. & Pulido, A. (2015). Qué son las bases terminológicas [en línea]. *InterTradoc*. [Consulta: 27 d’octubre de 2021]. Disponible a: <https://intertradoc.com/que-son-las-bases-terminologicas/>
- QuickSilver Translate. (2020). Glosarios y bases terminológicas [en línea]. *Agencia de Traducción | QuickSilver Translate*. [Consulta: 27 d’octubre de 2021]. Disponible a: <https://quicksilvertranslate.com/es/quienes-somos/metodologia/nuestras-herramientas/glosarios-y-bases-terminologicas/>
- Rambaud, Caroline & Guilleminault, Christian (2012). “Death, nasomaxillary complex, and sleep in young children”. *European Journal of Pediatrics*, 171(9), 1349–1358.
- Séailles, Thierry & Vecchierini, Marie-Françoise (2015). “Les particularités des examens diagnostiques du syndrome d’apnées hypopnées obstructives du sommeil (SAHOS) de l’enfant”. *Revue d’orthopedie dento-faciale*, 49(2), 115–126.
- Shafiek, Hanaa; Evangelisti, Melania; Abd-Elwahab, Nashwa Hassan; Barreto, Mario, Villa, Maria Pia & Mahmoud, Mahmoud Ibrahim (2020). “Obstructive sleep apnea in school-aged children presented with nocturnal enuresis”. *Lung*, 198(1), 187–194.
- Talmant, Jacques; Talmant, Jean-Claude; Deniaud, Joël & Amat, Philippe (2019). “Du traitement étiologique des apnées obstructives du sommeil”. *L’ Orthodontie française*, 90(3–4), 423–428.
- Villa, Maria Pia; Pietropaoli, Nicoletta; Supino, Maria Chiara; Vitelli, Ottavio; Rabasco, Jose; Evangelisti, Melania; Del Pozzo, marco & Kaditis, Athanasios G. (2015). “Diagnosis of pediatric obstructive sleep apnea syndrome in settings with limited resources”. *JAMA Otolaryngology – Head & Neck Surgery*, 141 (11),990-996.